

Буря Катерина Миколаївна

Локальна демократія: зарубіжна концептуальність та вітчизняна політична прагматика

УДК 329

DOI <https://doi.org/>

10.24195/2414-9616-2018-2-26-30

Буря Катерина Миколаївна
аспірант кафедри політології
Дніпровського національного
університету імені Олеся Гончара
пр. Гагаріна, 72, м. Дніпро, Україна

У статті розглядаються теоретичні засади концепту локальної демократії в сучасній політичній науці. Присвячено увагу дискусіям щодо ролі місцевих спільнот у загальнонаціональному політичному процесі. Аналізується досвід включення концепту локальної демократії до теорії, що пояснюють громадянське суспільство. Здійснюється осмислення проблем сучасної демократії, пов'язане з інституційними аспектами, та з динамікою взаємодії суб'єктів політичних інтеракцій. Розглядається практика відстоювання політичних інтересів на локальному і регіональному рівнях. Звертається увага на полісемантизм, пов'язаний зі станом законодавства сучасної України та інших пострадянських держав щодо ототожнення понять «місцевий» і «муніципальний». Встановлюється специфіка поєднання суміжних предметних областей публічного адміністрування й аналізу локальних політичних транзитів. Надається увага концептуалізації локальної демократії у вітчизняних і зарубіжних розробках. Вивчається формування уявлення щодо локальної демократії як середовища позитивного розв'язання проблем територіальної громади. Є тенденція переважання інституцій локальної демократії, напрямками діяльності, які потребують складного і комплексного впливу багатьох інституцій. Надано увагу визначенню локальної демократії як особливого етапу розвитку процесів демократизації та певного якісного параметру формування консолідованої демократії. Встановлюється зміст локальної демократії не лише як інструменту, але й певного стану подій і процесів, результату певного періоду трансформацій. Враховується різноманіття підходів до визначення локальної демократії у сучасній політичній науці. Формується уявлення щодо сутнісних полюсів пояснення локальної демократії в Україні. З'ясоване інституційне наповнення локальної демократії у межах сучасної територіальної громади. Оцінюються стан вивчення та перспективність громадських організацій та інститутів представництва й способів зосередження громадянської підтримки. Політичний режим та демократичний політичний транзит аналізуються у контексті актуальності концепту локальної демократії для забезпечення перспектив політичного реформування та участі громадян у місцевому врядуванні в Україні. Виокремлено найбільш перспективні напрямки застосування системи понять локальної демократії у взаємодії держави і суспільства.

Ключові слова: локальна демократія, соціальний капітал, сталий розвиток, місцеві громади, демократичний транзит, партиципаторна демократія.

Вступ. Концепт локальної демократії плідно розробляється у вітчизняній і зарубіжній політичній науці завдяки стрімкому розвитку кількості розробок, спрямованих на удосконалення теоретичного і практичного розуміння публічної політики. У Сполучених Штатах локальна демократія є невід'ємною частиною розвитку громадянського суспільства, гарантією захисту прав людини, цінностей ліберального суспільства. У 60-ті й 70-ті рр. ХХ ст. американські вчені звернули увагу на удосконалення поняття демократії, намагаючись встановити її типи та можливості успішного переходу до демократії. Такими концепціями стали концепція електоральної демократії Л. Даймонда, хвиль демократизації С. Хангінгтона. Непересічні досягнення в удосконаленні поняття демократії спостерігаються у розробників проблеми соціального капіталу та витоків громадянського суспільства Р. Патнама й Дж. Коулмана. Локальна демократія як явище формування стійкої системи політичної презентації на рівні місцевих громад виступає

елементом більш широкої концепції якісної демократії, або демократії участі, яка має забезпечити стійкість та незмінність демократичних політичних цінностей у ХХІ ст. Особливо актуальним поняттям локальної демократії є, з огляду на процеси децентралізації в сучасній Україні, перетворення місцевих громад на реальні політичні розпорядники форм життєдіяльності населених пунктів. Отже, проблема локальної демократії є багатовимірною та пов'язаною з багатьма магістральними напрямками сучасної теорії демократії.

Методи дослідження. У нашій статті використана низка сучасних політологічних підходів і методів. Серед них до загальнонаукових належать аналіз та синтез (здійснюється розгляд стану досліджень локальної демократії в сучасному світі), гіпотетико-дедуктивний (формується теоретична основа дослідної інституалізації локальної демократії). До фахових методів належать компаративний та структурно-функціональний методи. Компаративний застосовується під час порівняння

чинників локальної демократії в Україні й інших трансформаційних країнах. За допомогою структурно-функціонального методу визначаються компоненти, які забезпечують інституційні вимоги до локальної демократії як частини концепції якісної демократії.

Метою статті є встановлення проблем зв'язків концепту локальної демократії з основними напрямками перспективних досліджень демократії в сучасній світовій політичній науці.

Результати. У сучасних політологічних дослідженнях в Україні проблему локальної демократії розглядають у контексті динаміки трансформації вітчизняної політичної системи та політичних систем, подібних до неї. Порядок денний консолідації демократичних перетворень у різних посткомуністичних і постсоціалістичних країнах має різні рівні актуалізації. Для країн Центральної та Східної Європи актуальним є забезпечення якнайбільшої відповідності свого політичного розвитку орієнтирам розвинених демократичних держав. Для країн пострадянського простору досі актуальним залишається відокремлення місцевого врядування від політичного менеджменту центрального рівня. У цьому концепті локальна демократія набуває сенсу лише в умовах цілеспрямованих реформ щодо децентралізації. Як вважає Ю. Бальцій, «процес децентралізації державної влади й управління, створення місцевого самоврядування відбувається в нашій державі досить непросто й супроводжується деякими суперечностями. З одного боку, є спроби абсолютизувати самостійність місцевої влади, відокремити місцеве самоврядування від державного управління, що неминуче призводить на практиці до всездозволеності та порушення нормального функціонування управлінської системи» [1].

Концепт локальної демократії розглядається в сучасній політичній науці з точки зору набуття місцевими спільнотами таких політичних умов свого існування, за яких вони можуть ухвалювати рішення, незалежно від впливу інших рівнів влади або інших чинників функціонування політичної системи. Водночас транзитивні політичні реалії засвідчують, що всередині суспільства можуть існувати сили та інститути, які опираються реальній демократизації місцевих громад. Тому сенс локальної демократії потребує уточнення у кожній перехідній політії (див. І. Головка [3]). Саме на основі методології сучасної політичної науки можна встановити значення, умови та пріоритети національного змісту локальної демократії [4]. На відміну від студій із державного управління й правознавства, політичні науки намагаються встановити реальних суб'єктів ухвалення рішень та впливу на політичний процес. Для сучасної України актуальною є проблема реалізації реформ розбіжності між декларованими цінностями та реальним інституційним наповненням та засадами реформування.

Тому вітчизняні вчені звертають увагу на інституційний опір демократизації на локальному рівні. Ю. Бальцій вважає: «Обґрунтовані дії центра зі зміцнення законності й наведенню ладу в системі управління породжують у деякої частини суспільства та державного апарату прагнення істотно обмежити права й можливості органів місцевого самоврядування, фактично звести нанівець їх самостійність у вирішенні певної частини публічних справ» [1, с. 214].

Однією з провідних тенденцій визначення пріоритетів реалізації локальної демократії є пошук чинників забезпечення успіху реформ та розширення практик локальної демократичної політичної дії. У сучасних європейських і північно-американських дослідженнях визначення змісту локальної демократії та її перспектив (зокрема, Х. Бенгтссон та П. Скратон [8], а також зведення аналітиків ALDA-Європа [9]), пов'язується з розвитком громадянського суспільства. Разом із тим воно має власну предметну сферу й проблемну площину. Теза про громадянське суспільство як базове підґрунтя локальної політичної демократизації є спільною для багатьох сучасних розробок. Водночас актуальною є й проблема детермінації локальної демократії розвитком локального соціуму або зворотного впливу демократизації на появу самодостатніх громадських структур. В умовах електоральних демократій, до яких належить і сучасна Україна, поява дієвого громадянського суспільства виступає предметом багатьох теоретичних дискусій у межах концептуалізації процесів інституційного будівництва (наприклад, див. О. Муршин [5]). Ю. Бальцій вважає: «Насущним завданням державного будівництва в цей час є паралельний, одночасний розвиток інститутів громадянського суспільства й місцевого самоврядування, що можна вирішити лише за умови розроблення теоретичної концепції їх співвідношення, а також законодавчого закріплення й практичного втілення основних її постулатів» [1, с. 214].

Осмилення проблем локальної демократії в сучасній політичній науці пов'язане не лише з інституційними аспектами, але й з динамікою взаємодії суб'єктів політичних інтеракцій, які намагаються відстояти свої інтереси на локальному і регіональному рівні. Якщо у сучасних розвинених державах ресурсами розвитку локальної демократії є розширення політичної участі членів місцевих громад, вирішення ними спільних питань і співпраці з державною адміністрацією, то у трансформаційних політичних системах ситуація виглядає набагато більш складною через майже повну неможливість задіяння механізмів соціального капіталу як основи внутрішньо-спільнотної співпраці. Залишається відкритим питання репрезентованості локальних інтересів у наявній політико-інституційній структурі.

Як демонструє приклад сучасної України, через невизначеність суб'єктних ролей між групами інтересів, політичними партіями, неурядовими організаціями, відбувається хаотизація політичного процесу на місцевому рівні. У ньому публічні й непублічні актори здійснюють комбінації дій із метою встановлення контролю над місцевими громадами у недемократичний спосіб. Цим подекуди спотворюється сама ідея локальної демократії, заперечуються перспектива й успіх демократизації. Спроби окремих бізнес-груп і політичних сил маніпулювати представницькими органами влади та її виконавчими органами на місцевому рівні призвели до чисельних конфліктів. Вони, з одного боку, можуть визначатися як свідчення свободи дій політичних акторів, а з іншого боку – як руйнівні протистояння, що сповільнюють сталий розвиток місцевих громад у нашій державі. О. Фісун стверджує: «Демократія виникає зі страху взаємного знищення, який примушує учасників надавати політичні гарантії переможеним, тим самим радикально знижуючи ставки політичної гри. Протиборчі сторони, приймаючи демократичні правила гри, роблять вибір не на користь монопольного привласнення виграшу і «знищення» супротивника, а на користь спільного (кооперативного) користування його плодами, коли ніхто ніколи не залишається в цілковитому програвші, просто виграш одних трохи більший за програвш інших» [7].

Певний полісемантизм поняття «локальна демократія» пов'язаний із тим, що у законодавстві сучасної України й інших пострадянських держав терміни «місцевий» і «муніципальний» нерідко ототожнюються. Це спричиняє поєднання суміжних предметних областей публічного адміністрування й аналізу політичних транзитів. У сучасному політологічному дискурсі інтегрованим значенням локальної демократії є не її територіальна причетність до певних адміністративних одиниць чи населених пунктів. Більшої ваги набуває наявність самодостатнього локального політичного режиму, а також локального політичного порядку денного. Сучасні політологічні дослідження засвідчують (наприклад М. Рейд [10]), що локальна демократія має невичерпний потенціал для розвитку й стабілізації партисепаторної демократії.

Саме поява локальної демократії і є одним із провідних свідчень успіху демократичного транзиту, що визначає першочерговість демократичного реформування на цьому напрямі.

Концептуалізація локальної демократії на основі вітчизняних реалій і зарубіжних практик формує уявлення щодо локальної демократії як середовища позитивного розв'язання проблем територіальної громади. Самодостатня, самоорганізована й самовідтворювальна політична активність на місцевому рівні може розвиватися лише за умови виконання норм політичної співпраці, взаємоповаги, вироблення прозорих правил

політичної гри. За таких умов усі сторони політичної взаємодії матимуть рівні можливості. Також вони не будуть перебувати під загрозою усунення з політичної арени внаслідок електоральної невдачі.

Загалом концепт локальної демократії виступає чинником пояснення шляхів розв'язання проблем системного характеру, які накопичувалися на локальному рівні протягом десятиліть. Вітчизняні вчені вважають, що формування сталої локальної демократії спричинить ланцюгову реакцію щодо глибинних внутрішніх перетворень. А. Некряч вважає: «Проведення реформ суттєво знизило б градус «кипіння» в суспільстві, пов'язаного з анексією Криму, окупацією частини території Донецької та Луганської областей, сприяло б суспільній стабілізації. У цій ситуації можна лише підтримувати рішучі кроки центру, вітчизняної еліти щодо модернізації державного управління, намагання подолати корумповані схеми на всіх рівнях управління, проведення комплексної перебудови чинної територіальної організації влади з метою оптимізації та збалансування регіональних і місцевих інтересів» [6].

Завдяки зусиллям вітчизняних і зарубіжних дослідників концепт локальної демократії набуває усталеного вигляду саме в площині завдань, покладених на місцеву ланку політичного управління. Поряд із цим в Україні, на думку автора, є тенденція перевантаження інституцій локальної демократії напрямами діяльності, які потребують складного й комплексного впливу багатьох чинників.

Визначення локальної демократії як особливого етапу розвитку процесів демократизації та певного якісного параметру формування консолідованої демократії робить її не стільки інструментом, скільки певним станом подій і процесів, результатом певного періоду трансформацій. Для сучасної України локальна демократія через досить короткий період перетворень, починаючи з 2014 р. (у багатьох громадах починаючи з листопада 2015 р.), може розглядатися лише, як певний орієнтир, який потребує системної праці для його досягнення. Водночас складність проблем у сучасній Україні вимагає активізації тих елементів, на яких базується самоврядна політична суб'єктність у громадах. А. Некряч слушно зауважує: «Нові укрупнені територіальні громади як базові ланки оновленої системи місцевого самоврядування зможуть уже найближчим часом заявити про себе як активні суб'єкти місцевого життя, тому що розпочатий процес децентралізації, попри всі прорахунки, все-таки наблизить управління до людей, дозволить зрештою мешканцям територіальної громади отримувати те, що їм потрібно в повсякденному житті. І тут, безперечно, багато чого залежить від того, як швидко нові центри укрупнених територіальних громад зорієнтуються в масиві тих проблем, які нагромадилися за роки, і зможуть від-

найти відповідні механізми для оперативного їх розв'язання» [6]

Конкретні форми реалізації локальної демократії перебувають під пильною увагою дослідників. Для країн сталої демократії необхідним є встановлення механізмів, які будуть визначатися як ознака поширення певних практик на локальному рівні у межах тієї чи іншої держави. Також варто брати до уваги, що емпіричне підґрунтя розвитку локальної демократії дає змогу зрозуміти перспективи її поширення на такі територіальні громади, здійснити прогнозування цього впливу. Попри різноманіття причин і наслідків розвитку локальної демократії, в умовах сталих демократичних держав і трансформаційних країн, в умовах поширення мережних й кібернетичних інформаційних технологій політичний ресурс розвитку локальної демократії, може ґрунтуватися не лише на проактивній позиції громадянського суспільства, але також стрімко розвиватися на основі доступу до електронного волевиявлення та репрезентації власної позиції. Електронні форми висунування вимог, демонстрації підтримки та просування певних інтересів є ресурсом, який може продемонструвати інституційну спроможність локальної демократії та навіть сформулювати уявлення про її значення для політичних процесів центрального рівня [2]. А. Некрчач справедливо зазначає: «Петиції як форма демократії використовуються в багатьох країнах Європейського Союзу, і їх доцільність вже підтвердилася нетривалою вітчизняною практикою. Так, електронні петиції до Президента України досить швидко набрали необхідну кількість (а це 25 000 підписів), для того, щоб застосовувалися жорсткіші заходи покарання до чиновників за хабарі. Йдеться про голів рад, сільських, селищних і міських голів, судів, прокурорів, полісменів, митників» [6].

Таким чином, різноманіття підходів до визначення локальної демократії у сучасній політичній науці формується навколо двох сутнісних полюсів пояснення цього явища. Першим є інституційне наповнення локальної демократії в межах територіальної місцевої громади. Вчені вивчають дієвість і перспективність громадських організацій та інститутів представництва та способів мобілізації громадянської підтримки. Цей рівень осмислення локальної демократії наближає її до методології і предметної області публічного адміністрування. Другим полюсом є практики діяльності та конкретні емпіричні приклади вітчизняної локальної демократії, які містять зміст та значення локальної демократії для проблеми політичної участі. Її стан є ключовим для експертної оцінки перспектив вставлення консолідованої партиципаторної демократії. Обидві предметних площини на сучасному етапі здійснюють опис локальної демократії. Проте ситуацію ускладнюють особливості розвитку перехідних країн, в яких локальна демократія лише починає набувати відповідної ролі та значення.

Висновки. Концепт локальної демократії у сучасній політичній науці переживає процес становлення та набуття нового сенсу в умовах зростання різноманіття громадсько-політичного дискурсу та викликів політичної реальності. Стрімкі зміни в сучасному світі багаторазово вимагали переосмислення значення демократії як політичного режиму та як сукупності соціетальних практик. Тенденцією до встановлення трансформаційного змісту локальної демократії є розробка механізмів участі громадян у політичній діяльності, механізмів представництва міноритарних спільнот, механізмів взаємодії різних за соціокультурними параметрами меншин у рамках порівняно замкнених територій та ареалів мешкання. Одним із плідних втілень зацікавленості в розробках «псевдо-локальної» демократії є розробка політичної складової частини концепції сталого розвитку. У цій системі пояснень взаємодії світу, навколишнього середовища та публічної політики локальна демократія набуває визначального статусу основи ухвалення колективних рішень та дотримання ціннісних та ідейних засад природокористування і перетворення місцевих громад на самодостатні колективи з самовідтворенням вільного волевиявлення та свідомої підтримки витратної екологістської програми розвитку.

Значні досягнення в розробці локальної демократії спостерігаються у тематичному розділі Хабітад Адженда, які визначають прикладний характер діяльності інститутів локального розвитку у межах європейської інтеграції та процесів децентралізації й субсидіарності у сучасному ЄС. Локальні демократичні спільноти здебільшого є відповідальним партнером у реалізації багатьох європейських програм та поширення й закріплення європейських цінностей у країнах, які нещодавно отримали статус членства у Європейському Союзі. Для сучасної України та інших транзитивних країн локальна демократія є сукупністю практик, які розкривають подальші перспективи розвитку багатьох сфер політичного реформування. Інституалізація локальної демократії є запорукою незворотності демократичних реформ. Крім того, локальна демократія є чинником формування демократичної політичної культури та забезпечення розвитку громадянського суспільства. Перспективою подальшого розвитку за темою цієї статті є розроблення теми політико-правових колізій на рівні місцевих демократій у країнах перехідного типу.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бальцій Ю.Ю. Громадянське суспільство й локальна (муніципальна) демократія. Актуальні проблеми держави і права. 2006. Вип. 29. С. 214–217.
2. Бойчун С.О. Електронна демократія як тенденція глобального політичного розвитку: автореф. дис. ... канд. політ. наук: 23.00.04 / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, Ін-т міжнар. відносин. К., 2010. 16 с.
3. Головка І.В. Ліберальна демократія: умови формування та специфіка становлення: автореф.

дис. ... канд. політ. наук: 23.00.02 / Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. Чернівці, 2010. 19 с.

4. Марчак О.М. Демократичний транзит у посткомуністичних країнах: теоретико-методологічні й прикладні аспекти: автореф. дис... канд. політ. наук: 23.00.02 / Одес. нац. юрид. акад. О., 2007. 17 с.

5. Мурашин О.Г. Акти прямого народовладдя у правовій системі: автореф. дис... д-ра юрид. наук: 12.00.01 / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. К., 2001. 34 с.

6. Некряч А. І. Розвинена місцева демократія – гарант входження України до європейського цивілізаційного простору (політологічний зріз). Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування. 2015. № 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ttpdu_2015_2_26.

7. Фісун О.А. Демократія і неопатримоніалізм у сучасних теоріях політичного розвитку: автореф. дис... д-ра політ. наук: 23.00.01 / Ін-т політ. і етнонац. дослідж. ім. І.Ф.Кураса НАН України. К., 2009. 34 с.

8. Bengtsson H. and P. Scruton How Europeans are losing trust in local democracy. URL: <https://www.theguardian.com/news/datablog/2016/oct/15/how-europeans-are-losing-trust-in-local-democracy>.

9. Democracy Support Fact Sheets. URL: <http://www.alda-europe.eu/public/publications/168-EPD-Fact-Sheet-Local-democracy-1.pdf>.

10. Reid M. Saving local democracy: An agenda for the new government. URL: <http://briefingpapers.co.nz/saving-local-democracy/>.

REFERENCES:

1. Baltii Yu.Yu. Hromadianske suspilstvo y lokalna (munitsypalna) demokratiia. Aktualni problemy derzhavy i prava. 2006. Vyp. 29. S. 214–217.

2. Boichun S.O. Elektronna demokratiia yak tendentsiia hlobalnoho politychnoho rozvytku: avtoref. dys. ... kand. polit. nauk: 23.00.04 / Kyiv. nats. un-t im. T. Shevchenka, In-t mizhnar. vidnosyn. K., 2010. 16 s.

3. Holovko I.V. Liberalna demokratiia: umovy formuvannia ta spetsyfika stanovlennia: avtoref. dys. ... kand. polit. nauk: 23.00.02 / Cherniv. nats. un-t im. Yu. Fedkovycha. Chernivtsi, 2010. 19 s.

4. Marchak O.M. Demokratychnyi tranzyt u postkomunistychnykh krainakh: teoretyko-metodolohichni y prykladni aspekty: avtoref. dys... kand. polit. nauk: 23.00.02 / Odes. nats. yuryd. akad. O., 2007. 17 s.

5. Murashyn O.H. Akty priamoho narodovladdia u pravovii systemi: Avtoref. dys... d-ra yuryd. nauk: 12.00.01 / Kyiv. nats. un-t im. T. Shevchenka. K., 2001. 34 s.

6. Nekriach A.I. Rozvynena mistseva demokratiia – harant vkhodzhennia Ukrainy do yevropeiskoho tsyvilizatsiinoho prostoru (politolohichniy zriz). Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia i mistsevoho samovriadvannia. 2015. № 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ttpdu_2015_2_26.

7. Fisun O. A. Demokratiia i neopatrymonializm u suchasnykh teoriakh politychnoho rozvytku: avtoref. dys... d-ra polit. nauk: 23.00.01 / In-t polit. i etnonats. doslidzh. im. I.F. Kurasa NAN Ukrainy. K., 2009. 34 s.

8. Bengtsson H. and Paul Scruton How Europeans are losing trust in local democracy. URL: <https://www.theguardian.com/news/datablog/2016/oct/15/how-europeans-are-losing-trust-in-local-democracy>.

9. Democracy Support Fact Sheets. URL: <http://www.alda-europe.eu/public/publications/168-EPD-Fact-Sheet-Local-democracy-1.pdf>.

10. Reid M. Saving local democracy: An agenda for the new government. URL: <http://briefingpapers.co.nz/saving-local-democracy/>.

Local democracy: foreign conceptuality and domestic political pragmatics

Burya Kateryna Mykolayivna

Postgraduate Student at the Department of Political Science of Oles Honchar Dnipro National University
Gagarin Avenue, 72, Dnipro, Ukraine

The article deals with the theoretical principles of the concept of local democracy in contemporary political science. Attention was paid to discussions about the role of local communities in the national political process. The experience of incorporating the concept of local democracy into a theory explaining civil society is analyzed. The comprehension of the problems of contemporary democracy, related to institutional aspects and the dynamics of interaction of subjects of political interactions underlined. The practice of defending political interests at the local and regional levels is considered. Attention is drawn to polysemanticism associated with the state of the legislation of contemporary Ukraine and other post-Soviet states regarding the identification of the concepts of "local" and "municipal". The specifics of the combination of related subject areas of public administration and analysis of local political transit is determined. Attention is paid to the conceptualization of local democracy in domestic and foreign developments. The formation of the idea of local democracy as a medium of positive solution of the problems of the territorial community is studied. There is a tendency to overload the institutions of local democracy, areas of activity that require complex and complex influence of many institutions. The attention was given to the definition of local democracy as a special stage in the development of democratization processes and a certain qualitative parameter for the formation of consolidated democracy. The content of local democracy is determined not only as an instrument, but also for a certain state of events and processes, the result of a certain period of transformations. The variety of approaches to the definition of local democracy in modern political science is taken into account. An understanding of the essential poles of the explanation of local democracy in Ukraine is being formed. The institutional content of local democracy within the current territorial community is determined. The state of study and perspective of NGOs and representative institutions and methods of focusing civic support are assessed. The political regime and democratic political transit are analyzed in the context of the relevance of the concept of local democracy to ensure the prospects of political reform and citizen participation in local government in Ukraine. The most perspective directions of application of system of concepts of local democracy in interaction of the state and society are singled out.

Key words: local democracy, social capital, sustainable development, local communities, democratic transit, participative democracy.